

Секція: Фінанси, страхування та банківська справа: інноваційно-інвестиційні стратегії

Русіна Юлія Олександрівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри фінансів та ФЕБ

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: АКТУАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ

«Забезпечення стабільного розвитку країни в значній мірі залежить від інвестиційної політики держави. Вона є підґрунтям створення механізмів захисту інтересів учасників інвестиційного процесу, розвитку фінансів, забезпечення умов ефективного використання інвестиційних ресурсів і збереження цілісності та єдності фінансової системи. Недосконалість інструментів реалізації інвестиційної політики призводить до зниження впливу на розвиток вітчизняної економіки. Обсяги інвестиційних вкладень впливають на результати господарської діяльності та конкурентоспроможність вітчизняних підприємств і перспективи розвитку економіки» [1, с. 19].

Проблематика досліджень інвестиційної діяльності та покращення інвестиційного клімату в Україні висвітлені в працях багатьох вітчизняних науковців, таких як: І.О. Бланк, Л.О. Костирко, Л.М. Борщ, С.В. Захарін, М.П. Денисенко, Т.В. Майорова, А.А. Пересада тощо.

Метою статті є дослідження останніх тенденцій у сфері інвестиційної діяльності в країні протягом 2015-2017 рр. та визначення рекомендацій стосовно покращення інвестиційного клімату України на перспективу.

Прямі іноземні інвестиції є основою для покращення міжнародної інвестиційної позиції України і за останні три роки мають наступні тенденції: у 2015 році найбільший відсоток від загального обсягу прямих іноземних інвестицій в Україну, а саме 30,6% було спрямовано на промислові підприємства, на другому місці за обсягом інвестицій, а саме 27,3% – установи фінансової та страхової сфери діяльності. У 2016 році тенденції прямого іноземного інвестування дещо змінюються, і більш вагомими за обсягом надходжень інвестицій були установи фінансової та страхової сфери діяльності – 10324,4 млн. дол. США, проти підприємств промислової сфери, до яких було залучено 9550,2 млн. дол. США. У 2017 році обсяги надходжень прямих іноземних інвестицій, що були спрямовані в Україну розподілилися наступним чином, за вагомістю: 27,3% (464,4 млн. дол. США) – до підприємств промислової сфери діяльності, 25,8% (248,8 млн. дол. США) – до установ фінансової та страхової сфер діяльності [2, 3, 4]. Протягом досліджуваного періоду можна побачити, що більшість коштів було спрямовано до сфери промисловості, але загальні тенденції за обсягом спрямованих інвестицій показують падіння.

Основними 10 країнами-інвесторами, на які припадають близько 83% загального обсягу інвестицій є: Кіпр (11744,9 млн. дол. США – 2015 р., 9691,6 млн. дол. США – 2016 р., 464,4 млн. дол. США – 2017 р.), Нідерланди (5610,7 млн. дол. США – 2015 р., 5753,9 млн. дол. США – 2016 р., 210,4 млн. дол. США – 2016 р.), Велика Британія (1852,5 млн. дол. США – 2015 р., 2046,3 млн. дол. США – 2016 р., 203,6 млн. дол. США – 2017 р.), Російська Федерація, Віргінські острови, Німеччина, Швейцарія, Франція, Італія, Австрія. За аналізований період відбулося суттєве зменшення обсягу інвестованих коштів іноземними інвесторами в економіку України [2, 3, 4].

Питання залучення іноземних інвестицій є проблематичним для України, і це пов'язано, в основному, з недосконалістю існуючої

законодавчої бази та неефективністю функціонування механізмів забезпечення привабливого інвестиційного клімату тощо.

Крім того, за даними Державної служби статистики, вітчизняні підприємства здійснили за період січень-вересень 2017 року прямих іноземних інвестицій на суму 10,2 млн. грн. до 12 країн світу, серед яких основними за обсягами були: Швейцарія, Латвія, Угорщина, Чехія [5].

Проаналізуємо розподіл освоєння капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл освоєння капітальних інвестицій за сферами економічної діяльності у % до загального обсягу за період 2015-2017 рр.

Сфера економічної діяльності (галузева структура, %)	2015 р.	2016 р.	2017 р. (січень-вересень)
промисловість	34,5	33,3	33,6
сільське, лісове та рибне господарство	10,7	13,8	15,8
інформація та телекомунікації	10,9	4,8	4,3
оптова та роздрібна торгівля, ремонт автотранспортних засобів та мотоциклів	7,9	7,7	7,5
транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	6,6	7,6	7,7
державне управління та оборона, обов'язкове соціальне страхування	2,9	5,9	5,1
операції з нерухомим майном	3,7	5,3	4
фінансова та страхова діяльність	2,3	2,3	2
будівництво	15,4	12,6	13
інше	5,1	6,7	7

Джерело: узагальнено автором на підставі [2, 3, 4]

Як можна побачити з таблиці 1, галузева структура інвестицій в основний капітал не є оптимальною. Інвестиції, що здійснюються в сферу

промисловості, де основні фонди є найвагомим фактором за вартісною ознакою, не досягають навіть половини від обсягів інвестування. Також недооціненою залишається сфера сільського господарства, яка для України є важливою і має великий потенціал.

«Фінансування відтворення основного капіталу вітчизняних підприємств, в основному, здійснюється за рахунок власних коштів. Власні інвестиційні кошти підприємств відіграють визначальну роль у структурі джерел інвестування української економіки, їхня питома вага становить понад половину обсягів капітальних інвестицій» [1, с. 23]. В таблиці 2 наданий розподіл капітальних інвестицій за джерелом фінансування за останні три роки.

Таблиця 2

Розподіл капітальних інвестицій за джерелом фінансування за період 2015-2017рр., у %

Джерела фінансування	2015 р.	2016 р.	2017 р. (січень-вересень)
Власні кошти підприємств та організацій	69,3	69,4	72,7
Кошти банків та інші позики	8,8	7,1	5,5
Кошти населення на будівництво житла	11,6	8,9	8,5
Кошти іноземних інвесторів	3,9	2,9	1,8
Кошти державного бюджету	1	2,3	2
Кошти місцевих бюджетів	3,4	7,1	6,7
Інші джерела фінансування	2	2,3	3,3

Джерело: узагальнено автором на підставі [2, 3, 4]

Аналізуючи дані, зазначені вище, можна побачити, що основним джерелом, як і раніше, залишаються власні кошти підприємств та організацій. Спостерігається зростання питомої ваги у загальній сумі інвестицій до основного капіталу: у 2015 році за рахунок самофінансування було освоєно 69,3% капіталовкладень, у 2016 році – 69,4%, у 2017 році – 72,7%.

Проте, протягом аналізованого періоду відбувається зниження частки кредитів та інших позикових коштів у загальних обсягах капіталовкладень, так у 2015 році вона складала 8,8%, у 2016 році – 7,1%, а у 2017 році – 5,5%. Але, якщо взяти до уваги, що у 2009 році частка банківського кредитування становила 20,7% у джерелах фінансування, у 2012 році – 14,1%, то спостерігається тенденція стрімкого подальшого зниження частки позикових ресурсів [5].

Дослідження складу інвестицій також показали, що в Україні не достатньо використовується такий ресурс, як залучені кошти, у тому числі кошти іноземних інвесторів. Їх частка залишається вкрай низькою – 1,8% в 2017 р.

Ключовими моментами щодо покращення умов ведення інвестиційної діяльності та зростання привабливості інвестиційного клімату в Україні необхідно зазначити наступні:

- удосконалення правової та організаційної бази щодо ефективного функціонування механізмів забезпечення привабливого інвестиційного клімату;
- створення прозорих та цивілізованих умов ведення бізнесу для всіх суб'єктів господарювання;
- проведення ефективних структурних реформ;
- забезпечення належної підготовки інвестиційних програм та проектів;
- проведення активної політики залучення іноземних інвестицій;
- тощо.

Література

1. Костирко Л.А., Басов М.Г. Актуальні проблеми розвитку інвестиційних процесів в Україні [Текст] / Л.А. Костирко, М.Г. Басов // Часопис економічних реформ. – 2014. – №2. – С. 19-25.
2. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2015 рік. [Електронний ресурс] – Режим доступу :

<http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag>. – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.

3. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2016 рік. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag>. – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.
4. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні у січні-вересні 2017 року. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag>. – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України.
5. Статистична інформація. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>. - офіційний сайт Державного комітету статистики України.